

۱۶۳۳

دانشگاه تهران

دانشکده دامپزشکی

شماره پایان نامه

سال تحصیلی ۵۱ - ۵۲

پایان نامه

برای دریافت دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران

موضوع

اصلاح نژاد گوسفند بلوچی
و مطالعه دوقلو زایی

نگارش:

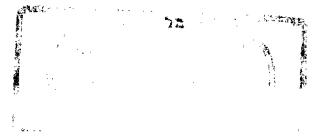
صدراله سیاه منصوری

هیئت داوران
مهمانان

آقای دکتر محمد تابینی استاد دانشکده دامپزشکی راهنما و رئیس هیئت داوران

آقای دکتر محمد ستاری استاد دانشکده دامپزشکی (داور)

آقای دکتر پرویز حکمتی دانشیار دانشکده دامپزشکی (داور)

۱۶۳۳

تقريباً : _____

دوست

۱۶۴۴

فهرست

فصل اول -

۱ - هدف و منظور صفحه ۱

فصل دوم -

۶ - مشخصات گوسفند بلوچی

۸ - جورهای مختلف

۱۰ - پراکنندگی گوسفندان بلوچی در ایران

فصل سوم -

۱۴ - فیزیولوژی و بیولوژی آبستنی چند قلو

۲۶ - اصلاح نژاد گوسفندان بلوچی

- چگونگی اجرای طرح در ایستگاههای طرق و

۲۷ عباس آباد مشهد .

- جمع آوری سوابق گله و تنظیم شناسنامه برای

۳۱ افراد گله

۳۸ - انتخاب قوچ در سال ۵۰ - ۴۶ و ۵۱ - ۵۰

۴۲ - بنابر بردن روش تلقیح مصنوعی

فصل چهارم -

۵۰ - نتایج بدست آمده در سال ۴۶ - ۵۰

۵۴ - نتایج بدست آمده در سال ۵۰ - ۵۱

۵۷ - نتایج بدست آمده در سال ۵۱ - ۵۲

۶۰ - شرح پروژنی تست

۶۲ - ارزیابی مرگ و میربره ها از موقع زایش به بعد

فصل پنجم -

- ۶۴ - ارزش یابی گله از روی سوابق
- ۶۵ - خواص بهره دهی اختصاصی در دوره آزمایش
- ۶۶ - ارزش یابی گله از نظر تولید گوشت :
- ۶۷ وزن بره در موقع تولد
- ۷۱ بررسی سرعت رشد
- ۷۳ کیفیت گوشت
- ۷۵ بررسی اقتصادی یکدوره پرواربندی
- ۷۱ - ارزش یابی گله از نظر تولید پشم
- ۸۵ - ارزش یابی گله از نظر تولید شیر
- ۸۶ - ارزش یابی گله از نظر دوقلو زایی

فصل ششم -

- ۹۲ - بحث و پیشنهاد
- ۹۸ - منابع

فصل اول

(۱) هدف و منظور:

تنوع امتیازات نژادی درگوسفندان ایران و نتایج بدست آمده از مطالعات بعضی از مراکز تحقیقاتی نشان داده است که با اجرای وسیع و بهره برداری صحیح میتوان احتیاجات گوشت مملکت را تأمین نمود .

افزایش روز افزون جمعیت ، پیشرفت و تکامل دانش بشر موجب شناخت مواد غذایی بخصوص مواد پروتئینی حیوانی شده و بدنبال آن مصرف مواد گوشتی بالا رفته است . بطوریکه بالا بودن مصرف سرانه گوشت هرکشور دال بر پیشرفته بودن آن سرزمین است . برحسب عادت ، مردم هر نقطه از دنیا به گوشت حیوان مخصوصی بیشتر تمایل نشان میدهند در کشورهای اسلامی بعلمت وجود دستورات مذهبی مردم بیشتر تمایل به گوشت گوسفند دارند و مصرف آن طی سالیان متبادی موجب عادت زائده گانهها به طعم خاص گوشت گوسفند شده است .

بر اثر افزایش مداوم مصرف گوشت با توجه به تعداد ثابت دام در سطح مرتع کشور و تعداد ثابت دامهای کشتاری ، بین تولید و مصرف گوشت عدم تعادلی بوجود میآید که اگر مورد توجه قرار نگیرد مسلماً بحران کمبود گوشت

بمراتب مشکل تر از حالت فعلی خواهد شد ، اگر چه عوامل مختلفی از جمله عدم تعادل و هم آهنگی قیمت علوفه با قیمت گوشت در گذشته (افزایش قیمت علوفه و ثبات قیمت گوشت) منجر به ورشکستگی دامداران گردید که بدنبال آن تعداد کثیری دام مادر و آبستن روانه کشتارگاه گردید . ولی مسئله اساسی مورد بحث ما بیشتر مربوط به بسط و توسعه امکان استفاده بیشتر از تعداد ثابت دام در سطح کشت میباشد . که تعادل قیمت علوفه و قیمت گوشت ————— اقتصاد بودن موضوع را مبیایست تضمین نماید .

اساس اصلاح نژاد که در مراکز تحقیقاتی و مطالعاتی باید مورد بحث و مطالعه قرار گیرد مربوط به شناخت صفات مطلوب و تاءمین آن در گلهها میباشد . بی شك صفات مورد مطالعه باید مورد تقاضای بازار روز باشد . مثلا افزایش ————— رشد دام شیر ، پشم . قعلا به علت کمبود گوشت افزایش سرعت رشد و تولید هر چه بیشتر دامهای پروار مورد توجه قرار گرفته است . در مورد شیر گوسفند لزوم — مطالعه آن با وجود گاوهای پر شیر محسوس نیست مگر در مورد تهیه پنیس ————— و روغن گوسفندی که آنهم به علت گرانی و عدم قدرت خرید مردم کمتر مورد دست قرار میگیرد .

بمهره برداری هر چه بیشتر از واحد سطح در دامپروری مربوط به

انتخاب و سلکسیون بهترین نوع دام و امکان گسترش آن میباشد .

باتوجه به افزایش رحتمی ودائی جمعیت دنیا و ثبوت تعداد دامهای مادر به این نتیجه رسیدند که فقط پرورش حیوانات پرزاد و ولد میتواند جوابگوی احتیاجات پروتئین انسان باشد در نتیجه کشورهای که بعلت محدودیت مذهبی مجبورند و همچنین تمایل شدید به مصرف گوشت گوسفند دارند بایستی باتوسعه و پرورش گوسفند چند قلوزا بتوانند کمبود مواد پروتئینی را تا اءمین نمایند نظر به اینکه ممکن است يك نژاد تمام صفات را انتقال ندهد لذا باتوام کردن نژادها از طریق کراس بریدینك Cross - breeding توانسته اند به نتایج مورد علاقه خود از نظر افزایش وزن و چند قلوزائی و رنگ و نوع پشم برسند .

شك نیست که در کشورهای توسعه یافته متخصصین اصلاح نژاد نقش عمده ای از این نظر داشته و پر ثمرترین نژادهای فعلی بارکورد های ایده آل حاصل تفکر و پشتکار و مطالعه دقیق استادان این فن میباشد در — کشورهای در حال توسعه بایستی این موضوع مورد مطالعه جدی قرار گیرد . تا راهی جهت جلوگیری از خروج ارز از مملکت بدست آید .

نظربه محدودیت علوفه موجود در واحد سطح شریب تبدیل مواد

گیاهی به محصولات کوشتی مورد احتیاج باید مورد مطالعه قرار گیرد . زیرا

پرورش حیوانات ضعیف و کوچک باعث اتلاف وقت و مصرف بیحد علوفه خواهد بود .

بنابراین از بین بردن این گروه از دام‌ها و جایگزین کردن آن با حیوانات (گوسفندان) در شت که ضریب تبدیل مزاد علوفه‌ای به مواد گوشتی را به حداقل رسانیده‌اند از مسائل مهم پرورش دام می‌باشد. با توجه به آمارهای تعداد گوسفندان ایران ۲۸ میلیون رأس ذکر شده است. و در صد کشتار نسبت به سایر حیوانات ۷۰٪ می‌باشد. با توجه به این اصل اصلاح نژاد - گوسفند بایستی مورد بررسی دقیق قرار گیرد و تنها مراکز تحقیق و مدیران مسئول نقش حساس در این زمینه خواهند داشت که می‌بایست با کادر فنی شایسته و وسایل لازم پروژه‌های طویل‌المدت یا کوتاه مدت را بطور دقیق پیاده کنند تا در آینده از دیگر کشورها عقب نماند. چگونگی توسعه اصلاح نژاد در کشورهای مترقی نموداری از اهمیت مسئله است. بنابراین اگر کشورهای در حال توسعه جهت ایجاد زیربنای اقتصادی اساسی به این امر مهم توجه نکنند بی‌شک پس از پایان منابع کافی شالوده آن‌ها از هم گسیخته خواهد شد. با توجه به احتیاجات شدید بدن به انرژی و پروتئین و ارتباط رشد قوای مغزی انسان با اسید آمینه‌های پروتئین حیوانی تهیه مواد غذایی گوشتی جهت بالا بردن سطح فرهنگ ملت امری است اجتناب‌ناپذیر و افزایش شدید قیمت گوشت بارزترین نمونه‌ای از احتیاج شدید عمومی است که باید مورد توجه قرار گیرد. بررسی مخارج ماهانه کارمندان نشان داده است که ۱۶ درصد حقوق ماهانه

صرف خرید محصولات دامی میشود .

بنابراین در امر تحقیقات دامپروری ایران نیز باید اقدام بجمع

آوری بهترین نمونه های دامی خود جهت مطالعات ژنتیکی بنماید تا در آینده

از حرکت بد و نواقه قافلسه علم پس نماند .

فصل دوم

مشخصات نژاد گوسفند بلوچی :

این نژاد یکی از مقاوم ترین و پراکنده ترین نژادهای گوسفندان در ایران میباشد و با مختصر تغییراتی در سایر مناطق بنامهای گله بلوچی و ماکویی و خافی و غیره نامیده میشود .

مشخصات نژادی : (۱)

این نژاد دارای پشمی سفید رنگ با ظرافت ۳۰ تا ۳۵ میکرون میباشد و در تمام نقاط خراسان با استثنای مناطق نفوذی گوسفندان کردی و قره کل پراکنده است .

بیشتر این گوسفندان از گله های . . . تائی اشتراکی دهقانان تشکیل شده که در مقابل دامداران بزرگ از نظر مجموع گله اکثریت را شامل میشود .
(خواص) : مشخصات نژادی :

سرنسبت به جثه کوچک بوده پیوزه باریک و حدقه آن کم و بیش برجسته است بینی باریک و بدون انحنا و چین خوردگی است و نیم رخ آن در بیشتر گوسفندان محدب است .

گوشهها پهن و افتاده بوده و بطور متوسط دارای طولی برابر ۱۹

وعرضی برابر ۸ می باشد

گـردن : کوتاه بار شد متوسط . عضلانی .

شانه : غیر عضلانی و متغیر .

سینه : کم عمق و پشت صاف و رشد عضلانی آن متوسط

می باشد . رنگ پشم سفید مطلق . اعضاء متوسط چندان بلند و کشیده نمی باشد

شاخ درمیش و قوچ وجود ندارد آثار شاخی در قوچ به ندرت به ۲ - ۱

میرسد .

پوزه باریکی لکه سیاه اطراف چشم و همچنین در سطح خلفی

اعضاء زانو و اطراف بند دوم انگشت سیاه می باشد . دم در بعضی از گوسفندان

دارای لکه سیاه می باشد .

میزان گوشت این نژاد بر حسب جثه گوسفند قابل توجه بوده

و به فقر تغذیه مقاومت قابل توجهی نشان میدهد . درصد میزان لاشه

بوزن زنده در وزن ۵ کیلو این نژاد در سن یکسالگی ۵۰٪ می باشد که با

افزایش وزن در همین سن به ۵۰ کیلو به ۵۵٪ ترقی مینماید . در گوسفندان

ایستگاه اصلاح نژاد عباس آباد که بخوبی تغذیه شده بودند چنانچه بعداً

خواهد آمد به ۶۱٪ رسیده است .

در فصل کشتار تمایل خریدار به گوشت نژاد بلوچی از نژاد بیشتر است .

و در بازار کشتار دام از هر نژاد دیگر زودتر بفروش میرسد .

جـررهای مختلف گوسفند بلوچی

مشخصات ظاهری از نظر رنگ در این نژاد در چند تیپ مشخص میگردد که

شرح زیر میباشد .

(۱) صاف گوزل Sofgozal در این تیپ از نژاد بلوچی

پشم بدن سفید و در دست و یا پوزه و در چشم سیاه میباشد گوشها متوسط بلند

و برنگهای سفید خالدار خاکستری و لکدار است .

(۲) کفتر سوز Kaftarsouz (خافی) این تیپ منحصر

در دشت خاف که دارای آب و هوای نسبتا گرم میباشد نگهداری شده و رنگ

پشم در تمام اندام گوسفند سفید میباشد .

(۳) گـزگ Gazg رنگ پشم در این گوسفند سفید

مانند صاف گوزل است و پوزه و در چشم قهوه ای میباشد چون تراکم این تیپ

گوسفند در نواحی شمالی خراسان بیشتر است و بنظر میرسد که آزمایش نژاد

کردی و بلوچی بوجود آمده باشد .

(۴) گوزل گـل دم --- این تیپ مانند صاف گوزل بوده و فقط

لك سیاه در دنبه مشاهده میگردد که چنانچه كوچك باشد گل دم و اگر لك بزرگ

باشد سیه دم نامیده میشود تراکم این تیپ از نژاد بلوچی در نواحی سردسیر

جنوبی در فریمان و تربت حیدریه میباشد .

(۵) کلبه (ابلق) در این تپه نژاد بلوچی دست ریا و پوزه دور چشم سیاه رنگ پشم اندام سفید بالکهای سیاه میباشد که از تلاقی تپه های مختلف بلوچی و تلاقی بلوچی قره کل بوجود آمده است رنگ گوش در این نژاد اغلب سیاه یا نیم سیاه است اندازه گوش در این تپه اغلب متوسط و در افرادی که دارای شیر بیشتری باشند درازتر است و بنام گوگوش نامیده میشود و در حدود ۲٪ این تپه دارای گوشهای کوتاه مثلثی میباشد و بنام کُر نامیده میشوند در این نژاد گوسفند بدون گوش وجود ندارد .

شاخ در این تپه عمومیت نداشته و فقط ۲٪ نرها دارای شاخهای بزرگ پیچیده بوده ماده ها بدون شاخ هستند درصد دو قلوزایی در این نژاد در گله های بومی با توجه به تغذیه در فقیر ترین مراتع ۱ تا ۳٪ میباشد .

اندازه ها در این نژاد : (۱)

<u>ماده</u>	<u>نر</u>	ارتفاع
۵۸-۶۲	۶۲-۶۷	
۸۲-۸۸	۸۷-۹۲	طول

وزن بره های بومی در موقع تولد بطور متوسط ۲/۵ - ۲/۸ کیلوگرم میباشد .

وزن گوسفند بالغ در این نژاد حدود ۴۷ تا ۴۹ کیلوگرم در قرون ۴۲ تا ۴۴

کیلو درمیش میباشد .

” پراکندگی گوسفند بلوچی در ایران :

گوسفندان بلوچی بیشتر در نواحی خراسان سیستان و بلوچستان

پراکنده هستند ولی بعلاوه عدم توجه به نژادهای مختلف آمار دقیقتری

از چگونگی تعداد گوسفندان بلوچی و یا هر نژاد دیگر در دست نیست .

تنها تحقیق جزئی آماری در این مورد بوسیله مسافرتی به نواحی مختلف

و ملاحظه ظاهری نواحی بدست آمده است که سندیت آن نسبی است و بوسیله

تهیه R.G. Jones Sheep industry IRAN.

شده است .

- ۸ (بختیاری لری)
- ۹ (سنگسری)
- ۱۰ (افشاری)
- ۱۱ (قره کل)
- ۱۲ (مهربان)
- ۱۳ (زل)

- ۱ (ماکوئی)
- ۲ (هارکی)
- ۳ (سنجاپی)
- ۴ (مغانی)
- ۵ (بلوچی)
- ۶ (کردی)
- ۷ (نری شیراز)

پراکنندگی گوسفندان ایران